

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
за спеціалізацією «Логопедія»

Тернопіль – 2024

УДК 378.091.33-028.21:376-056.264](072)

Методичні рекомендації до виконання та захисту випускної кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» спеціалізацією «Логопедія» / уклад. Поліщук В. А., Слозанська Г. І., Горішина Н. М., Цегельник Т. М. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2024. 54 с.

Рецензенти:

Лілія РУДЕНКО, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної психології і мислення факультету спеціальної та інклюзивної освіти УДУ імені Михайла Драгоманова.

Галина ГОНЧАРОВСЬКА, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології розвитку та консультування Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Ірина СИДОРУК, доктор педагогічних наук, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Рекомендовано до друку:

Рекомендовано до друку кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти (протокол № 2 від 18.09.2024 р.), вченою радою факультету педагогіки і психології (протокол №3 від 22.11.2021 р.), науково-методичною радою Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка (протокол №4 від 15.12.2021 р.).

Методичні рекомендації адресовані здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, викладачам та науковим керівникам випускних кваліфікаційних робіт за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта».

У рекомендаціях подано методичні вказівки щодо написання, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи. Вони розкривають вимоги до її структури, змісту, технічного оформлення, описують порядок публічного захисту та критерії оцінювання.

© Поліщук В.А., Слозанська Г.І., Горішина Н. М., Цегельник Т. М.

© ТНПУ імені В. Гнатюка, 2024.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	4
1.1. Мета, завдання та вимоги до кваліфікаційної роботи.....	4
1.2. Порядок затвердження тем кваліфікаційних робіт і призначення наукових керівників.....	8
1.3. Права та обов'язки студента, який виконує кваліфікаційну роботу.....	9
1.4. Права та обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи.....	10
1.5. Етапи написання кваліфікаційної роботи.....	11
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА Й ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	13
2.1. Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи.....	13
2.2. Вимоги до структури кваліфікаційної роботи.....	14
2.3. Вимоги до обсягу кваліфікаційної роботи.....	21
РОЗДІЛ 3. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	22
3.1. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи.....	22
3.2. Оформлення розділів (параграфів) кваліфікаційної роботи.....	23
3.3. Правила оформлення таблиць, рисунків, ілюстрацій, формул, додатків.....	24
3.4. Правила цитування та оформлення бібліографічних посилань.....	26
РОЗДІЛ 4. ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	27
4.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи.....	27
4.2. Рецензування кваліфікаційної роботи.....	27
4.3. Запобігання та виявлення академічного плагіату.....	29
4.4. Подання кваліфікаційної роботи до захисту.....	30
4.5. Захист кваліфікаційної роботи.....	31
4.6. Оцінювання кваліфікаційної роботи.....	32
ДОДАТКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	52

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Мета, завдання та вимоги до кваліфікаційної роботи

Виконання та захист випускної кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» за освітньою програмою «Логопедія». Випускна кваліфікаційна робота виконується на актуальну у логопедії тему та передбачає розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми у сфері майбутньої професійної діяльності із використанням сучасних теорій та методів дослідження.

Основною *метою* випускної кваліфікаційної роботи є застосування здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних вмінь і навичок, набутих впродовж навчання на освітній програмі, для отримання обґрунтованих даних, розширення розуміння явищ та процесів у професійній діяльності та вирішення професійно-орієнтованих завдань.

Завдання випускної кваліфікаційної роботи передбачають демонстрацію здатності здобувачів до:

- інтеграції, поглиблення та свідомого опанування знаннями і вміннями за спеціалізацією, їх практичного застосування для вирішення конкретних завдань професійної діяльності наукового і/або практичного характеру;
- самостійної роботи з науковими джерелами, методичним та дослідницьким інструментарієм, вибору та застосування методів дослідження, що відповідають його меті і завданням;
- використання досліджень для визначення тенденцій розвитку спеціальної освіти та логопедії, організації та здійснення корекційно-розвиткової роботи з особами з порушеннями мовлення;
- самостійного виконання професійної діяльності і творчого розв'язання дослідницьких і практичних завдань.

Написання кваліфікаційної роботи забезпечує набуття наступних компетенцій:

Інтегральна компетентність:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційнопедагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає 8 застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

ФК 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

ФК 3. Здатність застосовувати психологопедагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

ФК 9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психологопедагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації,

визначати достовірність результатів дослідження.

ФК 14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

ФК 15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

ФК 16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ФК 18. Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.

Написання кваліфікаційної роботи забезпечує досягнення здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН 2. Розкривати суть основних педагогічних категорій, чинники розвитку і формування особистості, визначати зміст освіти, аналізувати навчальні плани і програми, педагогічні явища і процеси, проектувати та моделювати хід їх протікання.

ПРН 3. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН 4. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН 5. Застосовувати для розв’язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо

створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН 6. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

ПРН 7. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН 8. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН 11. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорнорухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН 13. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

ПРН 16. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН 17. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН 18. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

ПРН 19. Вміти аналізувати потреби і проблеми дітей з особливими освітніми потребами та їхніх сімей, знаходити інноваційні рішення та залучати ресурси для їх задоволення та вирішення.

Кваліфікаційна робота, яка є науковим дослідженням прикладного спрямування, має відповідати таким **вимогам:**

- розкривати проблему дослідження відповідно до об'єкта, предмета,

мети та завдань;

- бути чітко та структурно логічно побудованою на основі ретельно опрацьованого наукового матеріалу;
- містити доказовий науковий матеріал, достовірні та актуальні дані, базуватися на наукових положеннях, відображати практичний досвід діяльності фахівців та установ, на базі яких було проведене емпіричне дослідження;
- містити як теоретичні, так й апробовані в ході дослідно-емпіричної роботи результати;
- бути оригінальним дослідженням, що передбачає дотримання принципів академічної доброчесності;
- бути оформленою відповідно до визначених вимог;
- мати весь пакет необхідних супровідних документів;
- бути вчасно виконаною та поданою студентом на кафедру у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

1.2. Порядок затвердження тем кваліфікаційних робіт і призначення наукових керівників

1.2.1. При визначенні теми кваліфікаційного дослідження слід враховувати:

- зв'язок теми роботи з основними теоріями, моделями і технологіями у галузі спеціальної освіти, технологіями розвитку, навчання, виховання, корекційного супроводу та соціалізації осіб з порушеннями мовлення, сферою наукових інтересів студента, науковими дослідженнями, які він проводив у студентських наукових товариствах, проблемних групах, під час підготовки курсових робіт, ІНДЗ; місцем роботи чи сферою зацікавлень;
- наявність наукових напрацювань з проблеми дослідження, актуальність та повноту розкриття проблеми у науковій літературі та прикладних дослідженнях;
- перспективність теми дослідження у подальшому фаховому зростанні та вдосконаленні студента як фахівця.

1.2.2. Затвердження тем кваліфікаційних робіт та призначення наукових керівників відбувається на початку сьомого семестру навчання на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти. Тема кваліфікаційної роботи може коригуватися або змінюватися не пізніше, ніж за місяць до захисту, про що приймається відповідне рішення кафедри за погодженням з гарантом освітньої програми.

1.2.3. Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються викладачі кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, які мають наукові ступені та вчені звання, і сфера професійних зацікавлень яких відповідає темі дослідження, обраного студентом. В окремих випадках керівниками можуть бути призначені викладачі інших кафедр університету та фахівці загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів, позашкільних навчальних закладів, реабілітаційних та інклюзивно-ресурсних центрів, соціально-психологічних служб, якщо їхні наукові інтереси відповідають тематиці дослідження.

1.3. Права та обов'язки студента, який виконує кваліфікаційне дослідження:

1.3.1. Студент має право:

- обирати наукового керівника за погодженням із гарантом освітньої програми та завідувачем кафедри;
- вимагати заміни наукового керівника, якщо для цього існують серйозні підстави;
- пропонувати тему кваліфікаційної роботи, виходячи з власних наукових інтересів та профілю досліджень наукового керівника, актуальної проблематики спеціальної, інклюзивної освіти та логопедії;
- користуватися вільним доступом до всіх джерельних ресурсів ТНПУ імені В. Гнатюка;
- звертатися до наукового керівника за допомогою у підготовці кваліфікаційної роботи відповідно до п. 1.4. цього положення.

1.3.2. Студент зобов'язаний:

- узгодити з науковим керівником тему кваліфікаційної роботи;
- підтримувати зворотній зв'язок з науковим керівником у процесі написання кваліфікаційної роботи;
- дотримуватися графіку виконання кваліфікаційної роботи, погоджувати з керівником зміни термінів у графіку із обґрунтуванням необхідності таких змін;
- відповідно до визначеного графіку подавати на перевірку науковому керівнику матеріали кваліфікаційної роботи;
- оформити кваліфікаційну роботу відповідно до вимог;
- дотримуватися положень, викладених у нормативних документах ТНПУ імені В. Гнатюка, що стосуються академічної доброчесності;
- бути тактовним та аргументованим під час комунікації з науковим керівником та рецензентом, членами ЕК та присутніми під час публічного захисту кваліфікаційної роботи.

1.4. Права та обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи

1.4.1. Керівник кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- надавати наукову, методичну й інформаційну підтримку студенту на усіх етапах дослідження: під час вибору та формулювання теми, складання плану роботи, підбору джерел та методів дослідження, написання, оформлення роботи, підготовки її до публічного захисту;
- контролювати виконання дослідження студентом упродовж усього процесу підготовки кваліфікаційної роботи;
- інформувати кафедру про поточний стан підготовки кваліфікаційної роботи та ступінь її готовності до захисту;
- надавати письмовий відгук про кваліфікаційну роботу студента з висновком щодо можливості її захисту на засіданні ЕК.

1.4.2. Науковий керівник має право:

- змінювати або коригувати за необхідності тему кваліфікаційної роботи;
- залучати студента за його згодою до проведення досліджень за його індивідуальною темою або колективною темою кафедри;
- ініціювати обговорення на засіданнях кафедри питань, що стосуються особливих успіхів студента під час виконання ним кваліфікаційної роботи, або, навпаки – порушення чи невиконання індивідуального графіку роботи над дослідженням;
- відмовитися від керівництва кваліфікаційною роботою не пізніше, ніж за чотири місяці до захисту, про що інформується завідувач кафедри та гарант освітньої програми шляхом подання відповідної письмової заяви із обґрунтуванням причин (відмова студента дотримуватись графіку виконання роботи, розбіжність у наукових поглядах та переконаннях керівника та студента тощо);
- ознайомитись із рецензією на кваліфікаційну роботу студента до її захисту;
- бути присутнім на засіданні ЕК під час захисту кваліфікаційної роботи;
- заохочувати студента до оприлюднення результатів наукового дослідження у наукових виданнях, презентацію їх на конференціях, конкурсах тощо.

1.4.3. Якщо під час процедури захисту кваліфікаційної роботи студент отримує оцінку «незадовільно», але Екзаменаційна комісія дає згоду на повторний захист роботи за тією ж темою, науковий керівник має посприяти студенту у доопрацюванні недоліків кваліфікаційної роботи.

1.5. Етапи написання кваліфікаційної роботи

1.5.1. Виконання кваліфікаційної роботи відбувається за таким алгоритмом:

- вибір студентом теми випускної кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника фіксується у протоколі засідання кафедри на підставі

заяви студента на ім'я завідувача;

- складання графіку виконання дослідження (додаток А);
- написання орієнтовного плану кваліфікаційної роботи;
- опрацювання наукової літератури за темою дослідження;
- збір теоретичних та прикладних матеріалів для написання роботи, опрацювання їх із використанням методичного інструментарію;
- робота над текстом роботи згідно затвердженого графіку;
- подання науковому керівникові для перевірки чорнового варіанту роботи;
- внесення в кваліфікаційну роботу коректив та доповнень відповідно до отриманих зауважень наукового керівника;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на засіданні випускової кафедри;
- перевірка роботи на оригінальність та відповідність принципам академічної доброчесності;
- редагування та технічне оформлення кваліфікаційної роботи;
- отримання рецензії на кваліфікаційну роботу та відгуку наукового керівника;
- подання та реєстрація кваліфікаційної роботи з пакетом супровідних документів (довідка про пройдено перевірку на плагіат, рецензія, відгук наукового керівника, електронний варіант кваліфікаційної роботи та анотацій на диску) у деканаті;
- публічний захист кваліфікаційної роботи у визначену дату перед екзаменаційною комісією (ЕК).

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ, СТРУКТУРА Й ОБСЯГ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до змісту кваліфікаційної роботи

Зміст кваліфікаційної роботи визначається темою та проблемою дослідження. Тема та зміст кваліфікаційної роботи мають відповідати профілю та проблемному полю спеціальності 016 Спеціальна освіта та розкривати такі аспекти як: сучасний стан та перспективи розвитку спеціальної освіти та логопедії; організація та здійснення корекційно-розвиткової роботи з особами з порушеннями мовлення; розробка шляхів і методів удосконалення корекційно-розвиткової та логопедичної роботи; дослідження та аналіз методів і засобів роботи логопеда з особами з певними порушеннями мовлення; перевірка ефективності використання корекційно-розвиткових послуг та логопедичних втручань; вивчення психолого-педагогічних аспектів адаптації та соціалізації осіб з порушеннями мовлення; аналіз інклюзивної освіти дітей із порушеннями мовлення тощо.

2.1.1. Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт розробляється та щорічно оновлюється випусковою кафедрою на основі пропозицій викладачів-наукових керівників та актуальних тенденцій розвитку спеціальної освіти та логопедії (додаток Б). Студенти мають право як обирати теми з переліку запропонованих, так і змінювати їх, пропонувати власні із врахуванням своїх науково-прикладних дослідницьких інтересів. Тематика кваліфікаційних робіт поновлюється кожного року.

2.1.2. *Тема кваліфікаційної роботи має бути актуальною*, розкривати мету, відображати об'єкт і предмет дослідження, бути лаконічною (до 10 слів), окреслювати проблемні рамки дослідження. У назві рекомендується уникати занадто узагальнених формулювань, наприклад: «Дослідження деяких аспектів...» «Вивчення питання...», «Деякі аспекти ...», «Деякі питання...», «До питання...», «... як актуальна проблема», « ...як метод» тощо, а також лінгвістичних конструкцій не наукового характеру.

2.1.3. Тема кваліфікаційної роботи може бути логічним продовженням тем курсових робіт, які студент виконував раніше. У такому випадку студент може поглиблено досліджувати у кваліфікаційній роботі проблему або окремі її аспекти, що не були розкриті у курсових роботах, та потребують подальшого аналізу та вивчення.

2.1.4. Загальні вимоги до змісту кваліфікаційної роботи: актуальність, науково-дослідний характер, практична значущість, чітка структура, завершеність, логічний, послідовний виклад наукового матеріалу, обґрунтованість висновків, пропозицій та рекомендацій щодо оптимальних шляхів вирішення проблеми дослідження, окреслення перспектив подальших досліджень.

2.1.5. Кваліфікаційна робота має інтегрувати теоретичні знання та практичні фахові компетентності здобувача вищої освіти, опиратися на результати та досвід його теоретичного та практичного навчання, зокрема, під час проходження практик у загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах, у навчально-реабілітаційних центрах, у центрах раннього розвитку, у процесі волонтерської роботи тощо.

2.1.6. При викладі тексту кваліфікаційної роботи студент має дотримуватися чіткості, лаконічності, ділового стилю мовлення, уникати художніх відступів та суб'єктивного подання матеріалу.

2.2. Вимоги до структури кваліфікаційної роботи

2.2.1. За своєю структурою кваліфікаційна робота складається з:

- титульного аркушу;
- двох анотацій – українською та англійською мовами;
- переліку умовних позначень, термінів, скорочень (за необхідності);
- змісту;
- вступу;
- 2 розділів, що складаються з підпунктів/параграфів;
- висновків до кожного розділу;
- загальних висновків до роботи, які узагальнюють досягнуті результати

за завданнями дослідження;

- переліку використаних джерел;
- за необхідності – додатків, які доповнюють науковий матеріал, викладений в основному тексті кваліфікаційної роботи.

2.2.2. Титульний аркуш є першою (непронумерованою) сторінкою кваліфікаційної роботи, що містить інформацію у такій послідовності:

- назва міністерства, закладу вищої освіти, факультету та випускової кафедри, на якій виконано роботу;
- повна назва роботи;
- шифр та назва спеціальності;
- прізвище, ім'я, по-батькові автора роботи (у родовому відмінку);
- відомості про наукового керівника;
- відомості про рецензента;
- результати захисту кваліфікаційної роботи (бали/оцінка);
- місто і рік виконання.

Зразок оформлення титульного аркуша подано в додатку В.

2.2.3. Анотація кваліфікаційної роботи обсягом до 1000 друкованих знаків містить короткий виклад наукового апарату дослідження (мета, об'єкт, предмет), змісту та отриманих результатів. Виклад матеріалу в анотації подається у такому порядку:

- прізвище та ініціали студента, назва кваліфікаційної роботи, шифр і назва спеціальності, установа, де виконано роботу, ініціали та прізвище наукового керівника, місто і рік захисту;
- мета, об'єкт, предмет, результати дослідження;
- ключові слова (5-7 основних термінів, які найбільш часто зустрічаються у роботі).

Зразок оформлення анотації поданий у додатку Г.

Перелік умовних позначень і скорочень не є обов'язковим елементом кваліфікаційної роботи – якщо відповідні скорочення згадуються у тексті менше трьох разів, їх перелік не складають, а розшифрування скорочень

подають у тексті кваліфікаційної роботи одразу після їх першого згадування. Якщо ж перелік умовних позначень і скорочень подається у роботі, то його доцільно подати у формі двох колонок: у лівій наводять скорочення (за алфавітом), у правій – їх розшифрування.

2.2.4. Зміст кваліфікаційної роботи включає: вступ, назви усіх розділів та підпунктів/параграфів, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел, додатки із зазначенням початкових сторінок. Назви розділів та підпунктів / параграфів мають бути сформульовані лаконічно та грамотно і не мають дублювати тему роботи. Приклад оформлення змісту кваліфікаційної роботи поданий у додатку Д.

2.2.5. На 2-4 сторінках **вступу** студент обґрунтовує актуальність проблеми, що досліджується на основі аналізу стану її розробленості, формулює мету, завдання дослідження, визначає об'єкт і предмет наукового дослідження, методи дослідження, зазначає теоретичне та прикладне значення отриманих результатів, вказує дані про їх апробацію, власні публікації за темою дослідження, подає інформацію про структуру роботи, її загальний обсяг та обсяг основного тексту.

2.2.6. При обґрунтуванні **актуальності дослідження** слід розкрити стан наукової розробленості проблеми дослідження із зазначенням провідних науковців та їхніх праць у обраному проблемному полі, акцентувати увагу на невирішених аспектах проблеми дослідження, окреслити значення, яке може мати їх розв'язання для розвитку спеціальної освіти та логопедії як сфери наукового пізнання та вдосконалення логопедичної практики.

2.2.7. Об'єктом дослідження є окремі явища, процеси, стани, що визначають появу проблеми, яка вивчається в кваліфікаційній роботі.

Предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт, і визначається як його частина чи аспект, що підлягатиме вивченню. Дослідницька увага студента має бути зосереджена саме на предметі дослідження. Об'єкт і предмет мають бути взаємозв'язаними як загальне і часткове, як система та її компонент.

2.2.8. Мета дослідження. Мета має бути спрямована на вирішення окресленої проблеми та орієнтувати дослідження на отримання нових результатів. Мета має бути логічно пов'язана з об'єктом та предметом дослідження, визначати реальну проблему у вивченні певних аспектів спеціальної освіти, зокрема, логопедії, яка буде вирішена в результаті дослідження, наприклад: *«Узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій, спрямованих на використання музикотерапії у корекційній роботі з дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення»*.

2.2.9. Завдання дослідження вказують на конкретні послідовні етапи, кроки в процесі досягнення окресленої мети, на алгоритмічну послідовність вирішення проблеми в ході дослідження. Рекомендується використовувати при формулюванні завдань лінгвістичні звороти, які починаються зі слів «проаналізувати...», «виокремити...», «обґрунтувати...», «розробити...» тощо.

Завдання дослідження можуть бути спрямовані на:

- вивчення конкретних теоретичних аспектів чи сторін загальної проблеми дослідження (аналіз сутності понять, явищ, процесів; концепцій та підходів до їх вивчення тощо);
- вивчення актуального стану чи історичного досвіду (зарубіжного і/або вітчизняного) вирішення конкретних проблем спеціальної освіти, логопедії, логопедичної практики;
- окреслення методичного інструментарію, заходів та дій, необхідних для вирішення проблеми дослідження;
- аналіз змісту, методів, форм та засобів реалізації логопедичних технологій, методик, технік, корекційних програм тощо;
- перевірку ефективності запропонованих корекційно-розвиткових програм чи інших розробок для роботи з дітьми з порушеннями мовлення дослідно-емпіричним шляхом;
- розробку пропозицій та методичних рекомендацій щодо впровадження результатів дослідження у практичну діяльність з надання логопедичної та психолого-педагогічної допомоги дітям з порушеннями мовлення та особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та

спеціальних навчальних закладах, навчально-реабілітаційних центрах, центрах раннього розвитку тощо.

2.2.10. Методи дослідження – способи отримання достовірних наукових знань, необхідних для опрацювання фактичного матеріалу. Методи, які використовувались під час проведення дослідження, необхідно згрупувати у кілька груп (наприклад, теоретичні, емпіричні, практичні) та зазначити, для яких цілей вони були застосовані.

Теоретичне та прикладне значення дослідження. У кваліфікаційних роботах теоретичного спрямування передбачені вивчення та критичний аналіз наукових підходів до проблеми дослідження; у дослідженнях прикладного спрямування зазначаються можливості практичного застосування отриманих результатів. Теоретичне та практичне значення дослідження відображають, що нового, цінного дає проведене дослідження. При формулюванні теоретичної значущості роботи рекомендується використовувати слова: *узагальнено, виявлено, уточнено, доповнено, розкрито* тощо. При формулюванні практичної значущості можна використовувати такі фрази, як: *результати дослідження дозволять здійснити..., сприятимуть розробці..., дозволять удосконалити..., можуть застосовуватися для...*

Апробація результатів дослідження включає інформацію про участь студента у науково-практичних заходах (конференціях, семінарах), де презентувались результати виконаного дослідження із зазначенням назви наукового чи науково-практичного заходу, місця та року його проведення (наприклад: *«Основні положення й результати дослідження оприлюднено на Всеукраїнській науково-практичній конференції на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях» (Харків, 21 жовтня 2022р.)*).

У кваліфікаційній роботі вказується загальна кількість публікацій та подається їх бібліографічний опис в АРА стилі.

Інформація про структуру кваліфікаційної роботи подається таким чином: «Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків

до розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 60 сторінок, основний текст розміщений на 50 сторінках. Робота містить 3 рисунки, 1 таблицю, 3 додатки. Список використаних джерел нараховує 42 найменування».

2.2.11. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладається у її розділах та підпунктах/параграфах роботи.

У *першому розділі (теоретичному)* рекомендується викладати найбільш загальні положення, що стосуються даної теми в межах об'єкту дослідження. У тексті першого розділу необхідно:

- визначити сутність досліджуваного питання: дати загальне теоретичне трактування досліджуваної проблеми, здійснити аналіз категоріально-понятійного апарату, аналіз теоретико-методологічних підходів до вивчення проблеми дослідження;
- дати характеристику ступеня розробленості проблеми у літературних та електронних наукових джерелах (монографіях, періодичних виданнях, матеріалах конференцій тощо), що в результаті має відобразитися у досить повному переліку літератури, наведеному наприкінці курсової роботи;
- окреслити значимість проблеми з позиції спеціальної освіти та логопедії; розкрити досвід (як позитивний, так і негативний) з цієї проблеми у нашій країні та за кордоном;
- здійснити аналіз факторів, що впливають на вирішення проблеми.

У *другому розділі (практичному)* розглядаються прикладні аспекти досліджуваної проблеми на основі вироблених теоретичних підходів, подається практична розробка, метою якої є повне чи часткове вирішення проблеми – розроблена студентом програма логопедичного обстеження, попередження, або корекції певних порушень мовлення чи інших форм або методів логопедичного впливу у роботі з обраною категорією осіб. У даному розділі також можуть формуватися рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення діяльності фахівців з надання логопедичної та психолого-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладах, навчально-реабілітаційних центрах, центрах раннього розвитку в

проблемному полі теми випускної кваліфікаційної роботи.

Розділи та підрозділи за обсягами мають бути приблизно однаковими.

Висновки обсягом 1,0 – 1,5 сторінок, до яких прийшов автор роботи під час написання кожного розділу, мають бути чітко прописані та враховані при формулюванні загальних висновків.

2.2.12. У загальних висновках викладають найбільш важливі наукові та практичні результати, отримані в роботі. У висновках студент обґрунтовує, наскільки було вирішене те чи інше завдання дослідження. Кожен пункт загальних висновків має бути чітким, без зайвих деталей та подробиць. У загальних висновках наводяться найважливіші (кінцеві, а не проміжні) результати, отримані під час виконання кваліфікаційної роботи. У висновках не можна дублювати висновки до розділів. Обсяг висновків становить 2-3 сторінки.

2.2.13. Список використаних джерел має містити не менше 30 найменувань, більшість із яких мають бути опубліковані в останні 5 років, що передують рокові дослідження. Неприпустимим є використання праць російських авторів. У списку використаних джерел зазначаються тільки ті з них, що згадуються у тексті кваліфікаційної роботи. Використання першоджерел та аналітичних робіт (монографії, статті тощо) є обов'язковим. Не допускається, щоб список складався тільки з підручників та навчальних посібників. Першоджерела та література у списку зазначаються в алфавітному порядку.

2.2.14. У додатки доцільно включати допоміжний матеріал, який є важливим для повноти сприйняття роботи, але не був включений в основний текст роботи:

- регулятивні документи, нормативно-правові акти;
- статистичні дані (наводяться в додатках, якщо за обсягом перевищують одну сторінку);
- ілюстрації, схеми, опитувальники, методичні розробки тощо.

2.2.15. Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо її структури, змісту або оформлення, не містить обґрунтованих результатів дослідження, а також не має відповідної супровідної документації, до захисту не допускається, про що приймається відповідне рішення випускової кафедри.

2.3. Вимоги до обсягу кваліфікаційної роботи

2.3.1. Рекомендований обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи становить 40-50 сторінок. Додатки не зараховуються до основного тексту роботи. Загальний обсяг тексту кваліфікаційної роботи не регламентується. Усі сторінки всіх елементів кваліфікаційної роботи підлягають наскрізній нумерації.

РОЗДІЛ 3.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

3.1.1. *Кваліфікаційна робота виконується українською мовою.*

Набір тексту здійснюється у текстовому редакторі Microsoft Word на одній стороні аркуша формату А-4 (210x297мм) шрифтом Times New Roman (кегель 14), міжрядковий інтервал – 1,5. Поля – праве, верхнє та нижнє – 2,0 см, ліве – 2,5 см. Абзацний відступ – 1,0 см.

3.1.2. *Сторінки, розділи, підпункти, рисунки, таблиці, формули у кваліфікаційній роботі нумерують арабськими цифрами.* Нумерація сторінок має бути наскрізною. Першою сторінкою роботи є титульна сторінка, номер на якій не проставляється, другою – анотація українською мовою, третьою – анотація англійською мовою, четвертою – зміст. Нумери сторінок проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки».

3.1.3. *При оформленні тексту* кваліфікаційної роботи потрібно дотримуватись таких вимог:

- використовувати однакові типи маркерів для нумерованих та маркованих списків;
- використовувати однаковий тип лапок (наприклад, "...", „...”, або «...»);
- не допускати у тексті подвійних пробілів, пробілів перед початком абзацу;
- не допускати пробілів перед знаками пунктуації (крапками, комами, двокрапками тощо);
- застосування жирного надкреслення допускається лише при оформленні назв структурних елементів («Вступ», «Висновки», «Список використаних джерел» тощо), елементів вступу («Актуальність дослідження», «Мета дослідження», «Завдання дослідження» тощо), розділів, підрозділів, підпунктів роботи, а також для назв таблиць;
- курсивне надкреслення у тексті роботи використовується для

позначення окремих фрагментів тексту, до яких автор хоче привернути особливу увагу, або якщо воно було використане у фрагменті тексту, який наводиться як пряма цитата;

– слід уникати підкреслення тексту, зокрема, й при посиланні на інтернет-ресурси.

3.2. Оформлення розділів (підпунктів)

3.2.1. Заголовки структурних частин роботи «Анотація», «Зміст», «Вступ», «Розділ», «Висновки», «Список використаних джерел», «Додатки» (за наявності) друкують малими літерами з першої великої, виділяють жирним шрифтом та розміщують симетрично до тексту (по центру). Назви розділів та підрозділів (а за наявності і пунктів) вирівнюються по лівому краю та за шириною. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи потрібно розпочинати з нової сторінки.

3.2.2. Розділи кваліфікаційної роботи нумерують арабськими цифрами. Після номера ставлять крапку і друкують заголовок розділу. Заголовки розділів та підрозділів друкують малими літерами з першої великої. У кінці заголовка крапку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

3.2.3. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу. Після номера підрозділу ставлять крапку, наприклад: 1.1. (перший підрозділ першого розділу).

3.2.4. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи (вступ, розділ, висновки, список використаних джерел, додатки) слід розпочинати з нової сторінки. Виняток становлять лише підрозділи та висновки до розділів. Відстань між заголовками і наступним текстом має дорівнювати одному міжрядковому інтервалові, а відстань між заголовком та останнім рядком попереднього тексту, якщо кінець одного і початок наступного підрозділу розміщується на одній сторінці, – двом міжрядковим інтервалам.

3.3. Правила оформлення таблиць, рисунків, ілюстрацій, формул додатків.

3.3.1. *Таблиці та ілюстрації* (схеми, графіки, діаграми тощо) у роботі розміщуються відразу після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці.

3.3.2. *Ілюстрації*, розміри яких перевищують формат А4, подають у додатках. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після її номера. Ілюстрації позначають словом *Рис.* і нумерують послідовно в межах розділу, підрозділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер рисунка складається з номеру розділу та порядкового номера рисунка, які розділяються крапкою, наприклад: *Рис. 2.1.* (перший рисунок другого розділу). Номер ілюстрації, її назва без лапок та пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією, вирівнявши по центру. Ілюстрація та її назва мають розташовуватися на одній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в тексті роботи. На одному аркуші може бути розміщено декілька ілюстрацій.

3.3.3. *Номер таблиці* розміщується у правому верхньому куті над заголовком таблиці; він складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 2.1.» (перша таблиця другого розділу). Назву таблиці (з великої літери, жирним надкресленням) розміщують нижче по центру, над самою таблицею. На усі таблиці мають бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» пишуть скорочено – «табл.». Під таблицею потрібно зазначити, на основі яких даних вона укладена. При перенесенні таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті над наступними її частинами пишуть: продовження табл. 2.3.

У статистичних таблицях необхідно обов'язково вказувати одиницю вимірювання. Якщо всі одиниці вимірювання однакові для всіх показників таблиці, тоді вони наводяться у заголовку, відповідно до стандартів. Числові величини у таблиці треба вказувати з однаковою кількістю десяткових знаків. Заголовки колонок таблиць починаються з великої літери.

3.3.4. Формули та умовні позначення розміщують у тексті відразу після посилань на них, по центру сторінки. Порядковий номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули у розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул вказують у правому куті сторінки на рівні відповідної формули у круглих дужках, наприклад (3.2) (друга формула третього розділу). У тексті роботи посилання на формулу зазначається як її порядковий номер в дужках, наприклад, «... у формулі 2.1». Пояснення символів подають у тій послідовності, в якій вони розміщені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта подають з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Приклад оформлення формули:

$$\text{Но: } \mu_1 \leq \mu_2, (2.1)$$

де

μ_1 – середнє оцінок респондентів контрольної групи;

μ_2 – середнє оцінок респондентів експериментальної групи.

3.3.5. Додатки оформлюють у вигляді окремої структурної частини кваліфікаційної роботи в порядку їх згадування у тексті роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки і позначається в правому верхньому куті аркуша великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. У наступному рядку по центру друкують заголовок додатка. Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи, підрозділи і пункти; їх нумерують у межах кожного додатка. У такому випадку перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) та крапку (наприклад: А.3 – третій розділ додатка А; В.3.2 – другий підрозділ третього розділу додатка В). Таблиці та ілюстрації у тексті додатку нумерують в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Д.23 – другий рисунок додатку Д, таблиця А.4 – четверта таблиця додатку А».

3.4. Правила цитування й оформлення бібліографічних посилань.

3.4.1. Бібліографічне оформлення кваліфікаційної роботи має відповідати вимогам в АРА стилі. У тексті роботи потрібно подавати посилання на джерела та матеріали, результати з яких наводяться, або ж ідеї та висновки яких використовуються для обґрунтування її положень. Відповідні посилання є свідченням достовірності даних та є проявом етичних норм наукової діяльності. Посилання подаються у тексті роботи щоразу при цитуванні джерела, чи то у формі парафраз, цитати всередині рядка, або блокової цитати. Приклади оформлення внутрішньотекстових посилань в АРА стилі подано у додатку Е.

3.4.2. Цитований матеріал наводиться в алфавітному порядку за прізвищем автора, редактора чи упорядника, або за першою літерою його назви, якщо автора немає. Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора чи упорядника, тоді записи розміщуються у хронологічному порядку за роками видання у порядку зростання.

Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка з вирівнюванням по ширині без відступів. Якщо бібліографічний опис джерела займає кілька рядків, тоді перший рядок опису вирівнюється по ширині без відступів, а наступні рядки – з відступом у 1,25 см.

Приклади оформлення бібліографічного опису різних видів наукових праць в АРА стилі подано у додатку Ж.

РОЗДІЛ 4.

ПІДГОТОВКА, ПОРЯДОК ТА ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи

4.1.1. Попередній захист кваліфікаційної роботи відбувається на засіданні випускової кафедри у присутності її професорсько-викладацького складу та наукових керівників з метою презентації її результатів та отримання допуску до захисту на засіданні ЕК. Термін проведення попереднього захисту визначається графіком навчального процесу, але не пізніше, ніж за 3 тижні до початку державних кваліфікаційних іспитів.

4.1.2. Під час попереднього захисту студент виступає з доповіддю, у якій стисло викладає мету та завдання проведеного дослідження, його зміст та результати. Обговорення роботи відбувається у формі запитань та відповідей на них.

4.1.3. Попередній захист вважається успішним, якщо здобувач представив чорновий варіант роботи та продемонстрував володіння матеріалом дослідження, здатність давати змістовні відповіді на запитання щодо її сутності та результатів. У випадку успішного захисту кваліфікаційної роботи студент отримує допуск до її захисту на засіданні ЕК. У випадку негативного висновку, це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за обов'язковою участю наукового керівника.

4.1.4. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які у повному обсязі виконали навчальний план підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 016 Спеціальна освіта за освітньою програмою «Логопедія».

4.2. Рецензування кваліфікаційної роботи

4.2.1. Для отримання допуску до процедури офіційного захисту на засіданні ЕК, кваліфікаційна робота має обов'язково пройти процедуру рецензування. Рецензентами роботи можуть виступати доктори або

кандидати наук з галузі знань, за якою виконувалось робота чи суміжних (за потреби), а також фахівці загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів, позашкільних навчальних закладів, реабілітаційних та інклюзивно-ресурсних центрів, соціально-психологічних служб, якщо їхні наукові інтереси відповідають тематиці дослідження.

Для студентів, які навчаються без відриву від виробництва, рецензія може бути надана фахівцем установи, закладу чи організації, де він працює.

4.2.2. Рецензія подається у письмовому вигляді у довільній формі. У ній відзначаються:

- актуальність та доцільність теми дослідження;
- відповідність змісту роботи її меті та завданням, теоретична та практична значущість дослідження;
- відповідність методів дослідження його меті та завданням, грамотність та науковість поданої на рецензування кваліфікаційної роботи;
- оригінальність та прикладне спрямування сформульованих у роботі висновків, рекомендацій, пропозицій;
- сильні сторони, цінність та недоліки роботи;
- Загальна оцінка кваліфікаційної роботи за прийнятою шкалою оцінювання знань студентів.

4.2.3. У рецензії вказується місце роботи і посада рецензента, учений ступінь і звання (за наявності). Підпис рецензента засвідчується відділом кадрів або канцелярією за місцем його/ її роботи.

4.2.4. Студент має право заздалегідь ознайомитися із текстом рецензії, при цьому негативна рецензія не може бути підставою для недопущення роботи до захисту.

4.2.5. Обов'язковою умовою отримання допуску студента до захисту кваліфікаційної роботи є отримання висновку наукового керівника, в якому він викладає свої висновки без зазначення оцінки щодо діяльності студента над кваліфікаційною роботою. Висновок наукового керівника є складовою супровідної документації і є необхідним до подання голові ЕК разом із

довідкою про успішність студента та іншими документами.

4.3. Запобігання та виявлення академічного плагіату

4.3.1. Система внутрішнього забезпечення якості освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка передбачає перевірку випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на академічний плагіат.

4.3.2. Перевірка кваліфікаційних робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів у системі дистанційного навчання Moodle. За результатами перевірки генерується довідка із зазначеним відсотком авторського тексту (електронний звіт з системи антиплагіат), яка додається до роботи разом із іншою супровідною документацією.

4.3.3. Використовуються такі показники оригінальності тексту у кваліфікаційних роботах:

- 80%-100% – висока унікальність тексту, робота допускається до захисту;
- 50%-79% – середня унікальність тексту; потрібно переконатись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки;
- менше 50% – низька унікальність; потрібно пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела; робота відхиляється без права подальшого розгляду.

4.3.4. Низький відсоток унікальності тексту кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти є підставою для недопущення його до захисту та направлення матеріалів на доопрацювання або виконання роботи на іншу тему. До захисту допускаються кваліфікаційні роботи унікальність яких становить не менше 80%.

4.3.5. Студент має право подати апеляцію на ім'я декана факультету у триденний термін після отримання результатів перевірки кваліфікаційної роботи, якщо він з ними не згоден. У такому випадку за дорученням декана (ректора) формується комісія, яка має розглянути

апеляційну заяву у тижневий термін після її створення. До складу апеляційної комісії обов'язково залучається представник органу студентського самоврядування. Заявник має бути попереджений про дату, місце та час проведення засідання апеляційної комісії за допомогою доступних засобів зв'язку щонайменше за два робочі дні. При відсутності заявника на засідання комісії, питання розглядається без його участі. Засідання апеляційної комісії може проводитись у кілька етапів, якщо потрібно отримати додаткову уточнюючу інформацію. Результати засідання апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом.

4.4. Подання кваліфікаційної роботи до захисту.

4.4.1. *Завершена випускна кваліфікаційна робота переплітається* та подається у деканат за 10 днів до дати захисту разом з:

- рецензією;
- поданням голові ЕК щодо захисту випускної кваліфікаційної роботи із довідкою про успішність студента та висновком наукового керівника;
- електронним варіантом роботи;
- довідкою про проходження перевірки на плагіат.

4.4.2. *Здобувач вищої освіти, кваліфікаційна робота якого не відповідає вимогам* до її змісту і/або оформлення, містить академічний плагіат, не має необхідних супровідних документів або подана зі значним порушенням термінів, до захисту не допускається. До захисту також не допускаються студенти, які не виконали навчальний план та мають академічну заборгованість на момент подання роботи до захисту.

4.4.3. *Розклад захисту* випускних кваліфікаційних робіт затверджується деканом факультету та доводиться до відома голови, членів ЕК та здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за два тижні до початку роботи ЕК.

4.5. Захист кваліфікаційних робіт

4.5.1. *Захист випускних кваліфікаційних* робіт відбувається на відкритому засіданні ЕК, присутніми на якому мають право бути всі бажаючі, не порушуючи процедури захисту.

4.5.2. *Процедура захисту кваліфікаційної* роботи передбачає: виступ студента; оголошення відгуків наукового керівника та рецензента; відповіді студента на запитання членів ЕК та присутніх на захисті осіб; оголошення рішення комісії про оцінку роботи. Процедура захисту кваліфікаційних робіт протоколюється секретарем ЕК.

4.5.3. *Виступ студента на засіданні ЕК*, зазвичай, включає:

- обґрунтування актуальності теми;
- ключові положення та ідеї кваліфікаційної роботи;
- презентацію отриманих теоретичних і практичних результатів дослідження;
- формулювання висновків, перспектив подальших досліджень.

Під час захисту кваліфікаційної роботи студент повинен надати аргументовані відповіді на запитання членів ЕК та присутніх, висловлені у виступах, рецензіях та відгуках зауваження.

4.5.4. *Під час публічного захисту* для унаочнення поданих до захисту результатів дослідження може використовуватись мультимедійна презентація. ЕК можуть бути подані також інші матеріали, що підтверджують наукову та прикладну значимість дослідження: публікації за темою роботи, довідки, що підтверджують практичну апробацію її результатів, сертифікати, свідоцтва, грамоти, подяки тощо.

4.5.5. *Результати захисту кваліфікаційної* роботи оголошуються у день захисту одразу після обговорення на закритому засіданні ЕК та оголошуються її головою на відкритому засіданні. Рішення щодо оцінки приймається відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При рівній кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним. Оцінка вноситься до екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента.

4.6. Оцінювання кваліфікаційних робіт.

4.6.1. Оцінювання результатів захисту кваліфікаційних робіт здійснюється відповідно до прийнятої в університеті системи контролю знань:

Шкала оцінювання успішності студента за результатами захисту кваліфікаційної роботи.

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	дуже добре
74-81	C	добре
64-73	D	посередньо
60-63	E	задовільно
35-59	Fx	незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	незадовільно з повторним вивченням курсу

4.6.2. Оцінювання випускної кваліфікаційної роботи випускників освітнього рівня «бакалавр» здійснюється за такими критеріями:

Параметр оцінювання	Критерії оцінювання	Макс. к-сть балів
Тема дослідження	відповідність теми кваліфікаційної роботи спеціальності 016 Спеціальна освіта та освітній програмі «Логопедія»	5
	новизна, актуальність та обґрунтованість постановки проблеми	5
	відповідність і доцільність обраних методів дослідження його завданням	5
	Разом за критерієм	15
Структура та зміст роботи	відповідність змісту роботи обраній темі, об'єкту, предмету і завданням дослідження	10
	ступінь розкриття теми, досягнення окресленої мети і завдань дослідження	10
	науковість інформації /змістовність викладу матеріалу	10
	якість емпіричного дослідження, обробки та оформлення його результатів	10
	повнота (достатність), адекватність та репрезентативність джерел інформації та висновків	10
	Разом за критерієм	50

Апробація результатів дослідження	наявність практичної цінності результатів дослідження та рекомендацій і розробок, можливість їх впровадження у практику	5
	наявність публікацій з теми дослідження, участь у конференціях, круглих столах, семінарах, факультетських та зовнішніх конкурсах наукових робіт (олімпіадах)	10
	Разом за критерієм	15
Виконання індивідуального графіку	повнота, якість та своєчасність виконання завдань відповідно до індивідуального графіку виконання кваліфікаційної роботи	5
Оцінка за процедуру захисту	змістовність доповіді студента, аргументованість та обґрунтованість відповідей на запитання членів ЕК та присутніх на публічному захисті осіб, кваліфікованість ведення дискусії якість мультимедійної презентації	10
Оформлення роботи	відповідність роботи вимогам щодо її обсягу та технічного оформлення	5
	Разом за критерієм	20
Разом		100

4.6.3. У випадку відсутності студента на захисті кваліфікаційної роботи, в екзаменаційній відомості зазначається: «не з'явився». Студентам, які не змогли з'явитись на захист із поважної причини, підтвердженої документально, наказом ректора може бути продовжений термін навчання до закінчення терміну роботи ЕК для захисту кваліфікаційної роботи, але не більше, ніж на один рік.

4.6.4. Якщо за результатами захисту студент отримав оцінку «незадовільно», ЕК визначає, чи може він подати на повторний захист ту саму роботу за умови її доопрацювання, чи необхідно виконати роботу на нову тему. Допуск до повторного захисту кваліфікаційної роботи надається студенту упродовж трьох років після закінчення закладу вищої освіти.

4.6.5. Студент, який отримав незадовільну оцінку за випускную кваліфікаційну роботу, відраховується із закладу вищої освіти, й отримує академічну довідку встановленого зразка.

ДОДАТКИ

Додаток А

Графік виконання завдань кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри спеціальної та
інклюзивної освіти

студента _____ групи _____

Заява

Прошу дозволити мені виконувати кваліфікаційну роботу на тему:

Науковим керівником прошу призначити

Зобов'язуюся виконати календарний план написання кваліфікаційної
роботи:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапу виконання кваліфікаційної роботи	Терміни виконання	Відмітка про виконання
1	Визначення та затвердження теми роботи		
2.	Опрацювання літератури		
3.	Визначення категоріального апарату		
4.	Робота над I розділом		
5.	Робота над II розділом		
6.	Оформлення висновків, додатків		
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи		
9.	Внесення правок у роботу		
9.	Захист кваліфікаційної роботи		

(дата) (підпис)

(прізвище та ініціали студента)

З науковим керівником погоджено

(підпис наукового керівника)

Не заперечую завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис)

Тему роботи уточнено /змінено на:

Науковий керівник _____

(дата)

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

1. Особливості обстеження мовленнєвого розвитку у дітей з розладами спектру аутизму.
2. Розвиток фонетико-графічних навичок в учнів початкової школи з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення.
3. Порухення звуковимови та шляхи їх корекції в учнів з інтелектуальними освітніми труднощами.
4. Формування емоційного словника в дітей з розладами спектру аутизму.
5. Логопедичний інструментарій у роботі з дітьми із порушеннями зору.
6. Логопедичний інструментарій у роботі з дітьми із порушеннями слуху.
7. Корекція мовлення у дітей середнього дошкільного віку засобами логоритміки.
8. Розвиток дрібної моторики рук у дітей з мовленнєвими порушеннями засобами конструктивних ігор.
9. Корекція звуковимови у дітей старшого дошкільного віку з дислалією.
10. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку (6-7 років) з моторною алалією.
11. Розвиток фонематичних уявлень у дітей з дизартрією молодшого дошкільного віку.
12. Основні підходи до корекції поліморфної дислалії у дітей раннього шкільного віку.
13. Корекція фонетико фонематичної складової мовлення молодших школярів з дизартрією.
14. Використання логопедичної ритміки в роботі з подолання заїкання.
15. Використання інтерактивних технологій з учнями з порушеннями мовлення на уроках математики.
16. Використання логопедичного масажу в процесі корекції дизартрій, зумовлених ДЦП.
17. Організація корекційної роботи з дітьми, що заїкаються, із включенням

прийомів логопедичного масажу.

18. Використання прийомів самомасажу в логопедичній реабілітації дітей з порушеннями мовлення.

19. Специфіка проведення логопедичного масажу при дизартрії.

20. Сучасні техніки у корекції заїкання у дітей

21. Корекція моторної алалії у дітей дошкільного/молодшого шкільного віку.

22. Корекція сенсорної алалії у дітей дошкільного/молодшого шкільного віку.

23. Особливості навчальної діяльності дітей з порушеннями мовлення в інклюзивному освітньому середовищі.

24. Корекційно-логопедична робота з розвитку мовлення у дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.

25. Розвиток у дітей початкових класів з порушеннями мовлення інтересу до математики за допомогою використання електронного ресурсу

26. Ігри на уроках математики в початковій школі для учнів з порушеннями мовлення як засіб формування креативності школярів.

27. Методика використання комп'ютерної техніки при вивченні математики у початковій школі з учнями з порушеннями мовлення.

28. Використання альтернативних засобів комунікації для підтримки спілкування у дітей з аутизмом.

29. Ефективні підходи та стратегії взаємодії з дітьми з аутизмом в умовах освітнього середовища закладу загальної середньої освіти.

30. Вплив аутизму на мовленнєвий розвиток дитини та можливості його корекції за допомогою мовленнєвої терапії.

31. Особливості порушень розуміння мовлення у дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності.

32. Логопедичний масаж у корекційній роботі з дітьми з дисартричними порушеннями

33. Особливості логопедичної роботи з формування мовленнєвого дихання у дітей ... віку із заїканням

34. Театралізовані ігри як засіб розвитку зв'язного мовлення у дітей

старшого дошкільного віку з ЗНМ III рівня

35. Розвиток розуміння і сприймання прийменників у дітей дошкільного віку із ЗНМ.

36. Формування експресивного мовлення у дітей з алалією.

37. Діагностика мовленнєвих порушень у дітей раннього віку.

38. Логоритміка у корекційній та розвитковій роботі з дітьми дошкільного віку з порушенням мовлення.

39. Артикуляційна гімнастика у корекції ФФНМ у дітей молодшого дошкільного віку.

40. Формування соціальних комунікативних навичок у дітей з РАС молодшого шкільного віку.

41. Розвиток навичок розуміння мовлення у дітей з РДУГ молодшого шкільного віку в умовах інклюзивного освітнього середовища.

42. Використання кінезіологічних казок у роботі з дітьми молодшого дошкільного віку із ЗМР

43. Сучасні методи діагностики дислексії у дітей: теоретичні підходи та практичне застосування

44. Розвиток лексичних навичок у дітей молодшого шкільного віку з порушеннями інтелекту

45. Діагностика та корекція ехолоалії у дітей з розладами аутистичного спектра

46. Формування комунікативної функції мовлення у дошкільників із заїканням.

47. Напрями логопедичної роботи з формування емоційної лексики у дітей з ЗНМ старшого дошкільного віку.

48. Розвиток передумов монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення.

49. Формування зв'язного монологічного мовлення в дітей дошкільного (шкільного) віку з ЗНМ.

50. Система логопедичної роботи з подолання порушень усного мовлення учнів з інтелектуальними труднощами.

51. Система логопедичної роботи з подолання порушень усного мовлення учнів з інтелектуальними труднощами.

52. Індивідуальний підхід у корекції порушення звукового аналізу та синтезу в дітей з ЗНМ.

53. Шляхи активізації пізнавальної діяльності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку.

54. Особливості діагностики усного мовлення у дітей з розладами спектру аутизму.

55. Логопедична робота щодо подолання порушень імпресивного мовлення у дошкільників з порушенням інтелектуального розвитку.

56. Логопедична робота з подолання порушень фонематичних процесів у дітей старшого дошкільного віку із порушенням інтелектуального розвитку.

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

Факультет педагогіки і психології

**Кафедра спеціальної та
інклюзивної освіти**

Кваліфікаційна робота

на тему:

«Назва роботи»

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

ВИКОНАЛА/ ВИКОНАВ:

**Студент/ка (вказати групу)
Іваненко Галина Семенівна**

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

**кандидат педагогічних наук, доцент
Петренко Василь Петрович**

Рецензент:

**завідувач Тернопільського закладу
дошкільної освіти (садок
компенсуючого типу) №1
Тернопільської міської ради
Ленюк Лідія Іванівна**

Робота захищена з оцінкою:

Національна шкала _____

Кількість балів: ____ Оцінка ECTS ____

Зразок оформлення анотації

Анотація

Іванова Н. О. Розвиток дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення засобами образотворчої діяльності. Кваліфікаційна робота зі спеціальності 016 – Спеціальна освіта. – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2025. – 50 с.

У роботі розкрито зв'язок розвитку дрібної моторики із мовленням дитини; вплив образотворчої діяльності на розвиток дрібної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Охарактеризовано доцільність застосування різних видів образотворчої діяльності для розвитку дрібної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Розроблено програму розвитку дрібної моторики з використанням образотворчої діяльності у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Об'єкт дослідження – розвиток дрібної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Предмет дослідження – образотворча діяльність як засіб розвитку дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення.

Мета дослідження – проаналізувати та систематизувати наукові концепції щодо взаємозв'язку мовлення і дрібної моторики та підходи до розвитку дрібної моторики у дітей, розробити та експериментально перевірити ефективність програми розвитку дрібної моторики у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення з використанням засобів образотворчої діяльності.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, мовлення, порушення мовлення, дрібна моторика, образотворча діяльність, програма розвитку дрібної моторики, діагностика рівня розвитку дрібної моторики.

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ (за необхідності)	3
ВСТУП	
РОЗДІЛ І. НАЗВА РОЗДІЛУ	
1.1. Назва підрозділу.....	
1.2. Назва підрозділу.....	
Висновки до першого розділу.....	
РОЗДІЛ ІІ. НАЗВА РОЗДІЛУ	
2.1. Назва підрозділу.....	
2.2. Назва підрозділу.....	
2.3. Назва підрозділу.....	
Висновки до другого розділу.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ (за необхідності).....	

Приклади оформлення внутрішньотекстових посилань в АРА стилі

Міжнародний стиль наукових публікацій АРА передбачає використання у тексті роботи посилань кожного разу, коли цитується джерело – у вигляді парафразу, цитати усередині рядка або блокової цитати. Внутрішньотекстове посилання містить інформацію про: автора праці (редактора, укладача або назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), рік видання та сторінки (номери сторінок, з яких наводиться цитата). Сторінки дозволяється не вказувати, якщо цитата не дослівна, а висловлюється якась ідея чи дається посилання на роботу в цілому.

Парафраз	Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) подається: 1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання: <i>Наприклад:</i> Таке мовленнєве порушення, як дизартрія, часто спостерігається у дітей з ДЦП (Рібцун, 19). 2) в дужках після парафразу разом із роком видання (через кому). <i>Наприклад:</i> За Рібцун (2018), таке мовленнєве порушення, як дизартрія, часто спостерігається у дітей з ДЦП. Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні, розміщена у праці Рібцун, виданій 2018 року. Повна інформація про згадане джерело подається у списку використаних джерел.
Цитата всередині рядка	Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) подається: 1) у самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках – сторінковий інтервал; <i>Наприклад:</i> Федорович (2012) стверджує, що «заняття артикуляційною гімнастикою попереджують виникнення порушень мовлення у дітей» (с. 3). 2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінковим інтервалом (через кому). <i>Наприклад:</i> Важливим аспектом є те, що «заняття артикуляційною гімнастикою попереджують виникнення порушень мовлення у дітей» (Федорович, 2012, с. 3). Обидва посилання вказують на те, що інформація, подана у реченні, розміщена на сторінці 33 праці 2012

	року, автором якого є Федорович. Повну інформацію про згадане джерело можна дізнатися зі списку використаних джерел.
Блокова цитата	Складається з понад трьох рядків тексту. Вона подається у тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати та не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело у дужках. <i>Наприклад:</i> Успішне запровадження інклюзивного навчання для дітей з особливими потребами вимагає вирішення відповідних завдань на державному рівні, а саме: формування нової філософії державної політики щодо дітей з особливими освітніми потребами, удосконалення нормативно-правової бази відповідно до міжнародних договорів у сфері прав людини, реалізація та поширення моделі інклюзивного навчання дітей у дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах. (Колишкін, 2019, с.9) Якщо у внутрішньотекстовому подається назва джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви великихза обсягом творів (книги), наприклад: (Спеціальна Освіта, 2019, с.26). Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, наприклад: («Причини порушення мовлення у дітей», 2020, с. 113).
Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів).	Внутрішньотекстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості: 1) 2-5 авторів. У внутрішньотекстовому посиланні потрібно подати прізвища усіх авторів (через кому). Перед останнім автором пишеться знак «&», якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал у дужках. <i>Наприклад:</i> (Русіна, Петренко, Таран, Воркун, & Савченко, 2015) або (Русіна, Петренко, Таран, Воркун, & Савченко, 2015, с. 99) (Бойко, Швець, & Поліщук, 2018) або (Бойко, Швець, & Поліщук, 2018, с. 20). Результати дослідження Бойко, Швець, та Поліщук (2018) підтверджують ... або Бойко, Швець та Поліщук (2018) стверджують: «Порушення розвитку – це ...» (с. 20). 2) 6 і більше авторів. У внутрішньотекстовому посиланні потрібно вказати прізвище першого автора та слово «та ін.». <i>Наприклад:</i> (Бойко та ін., 2015) або (Бойко та ін., 2015, с. 10)

	(Jones et al., 2021) або (Jones et al., 2021, p. 17) Результати дослідження Бойко та ін. (2015) підтверджують ... або Бойко та ін. (2015) стверджують: «Порушення розвитку – це ...» (с. 20).
Посилання на роботу під назвою.	Якщо автора (редактора/укладача) праці великого обсягу (наприклад, книги) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після парафразу або цитати на місці автора подають два перших слова назви праці курсивом. <i>Наприклад:</i> Освітній процес у закладах загальної середньої освіти орієнтований на дітей, які нормально розвиваються (<i>Спеціальна Освіта</i>, 2019). Тимошук стверджує, що освітній процес у закладах загальної середньої освіти орієнтований на дітей, які нормально розвиваються (<i>Спеціальна Освіта</i>, 2019, с. 63). Якщо автора (редактора/укладача) праці невеликого обсягу (наприклад, частини книги, статті, веб-сторінки) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора подаються два перші слова назви праці у лапках. <i>Наприклад:</i> Інклюзивне навчання не є альтернативою корекційній освіті («Причини порушення мовлення у дітей», 2020). «Інклюзивне навчання – не стовідсоткова альтернатива корекційної освіти» («Причини порушення мовлення у дітей», 2020, с. 16).
Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно).	Якщо парафраз стосується відразу кількох робіт різних авторів, тоді після парафразу потрібно вказати прізвище автора однієї книги та рік її видання, а після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги та рік її видання. <i>Наприклад:</i> Деякі дослідники вважають, що впровадження інклюзивного навчання вимагає створення відповідного освітнього середовища, розробки відповідних навчальних програм та методичного забезпечення (Козак, 2014; Панькевич, 2020).
Посилання на кілька робіт різних авторів з однаковими прізвищами.	Якщо два або більше авторів мають однакові прізвища, у внутрішньотекстовому посиланні необхідно вказати також перші ініціали (або повне ім'я, якщо різні автори мають однакові ініціали). <i>Наприклад:</i> Існують різні думки щодо причин мовленнєвих порушень (А. Петренко, 12; В. Петренко, 46). Хоча деякі фахівці у сфері спеціальної освіти стверджують, що порушення мовлення не є перешкодою для гармонійного розвитку особистості (А. Петренко, 12), інші відзначають, що порушення мовлення заважають повноцінному розвитку дитини (В. Петренко, 46).

**Зразки бібліографічного опису різних видів наукових праць
в АРА стилі**

Наукові статті:	
Якщо є DOI Один автор	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік видання). Назва статті. <i>Назва Журналу</i>, номер випуску (номер заявки), сторінки статті. doi: xxxx Горішна, Н. М. (2020). Розвиток категорії інклюзивна освіта у філософсько-освітніх концепціях та сучасному науковому дискурсі. <i>Social work and education</i>, 7(1), 65-75. doi: https://doi.org/10.25128/2520-6230.20.1.5. Mellers, B. A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. <i>Psychological Bulletin</i>, 126(6), 910-924. doi: 10.1037//0033-2909.126.6.910.
Від двох до семи авторів	Комар, О. А., & Пісняк, В. С. (2021). Інклюзія як інноваційний шлях до розвитку освіти. <i>Наукові записки. Серія: Педагогічні науки</i>, (194), 24-29. doi: https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-24-29 Hare, L. R., & O'Neill, K. (2000). Effectiveness and efficiency in small academic peer groups: A case study. <i>Small Group Research</i>, 31(1), 24-53. https://doi.org/10.1177/104649640003100102
Більше восьми авторів	Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., ... & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. <i>Psychology of Popular Media Culture</i>, 8(3), 207-217. https://doi.org/10.1037/ppm0000185
Якщо DOI відсутній, є online доступ до статті	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). Назва статті. <i>Назва Журналу</i>, номер випуску (номер заявки), сторінки статті. Режим доступу: Комар, О. А., & Пісняк, В. С. (2021). Інклюзія як інноваційний шлях до розвитку освіти. <i>Наукові записки. Серія: Педагогічні науки</i>, (194), 24-29. Режим доступу: https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/778 Trankle, S. A., & Haw, J. (2009). Predicting Australian health behaviour from health beliefs. <i>Electronic Journal of Applied Psychology</i>, 5(2), 9-17. Retrieved from http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/
DOI відсутній, стаття має друкований варіант	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік видання). Назва статті. <i>Назва Журналу</i>, номер випуску (номер заявки), сторінки статті. Комар, О. А., & Пісняк, В. С. (2021). Інклюзія як інноваційний шлях до розвитку освіти. <i>Наукові записки. Серія: Педагогічні науки</i>, (194), 24-29. Crowden, A. (2008). Professional boundaries and the ethics of dual and multiple overlapping relationships in psychotherapy. <i>Monash Bioethics Review</i>, 27(4), 10-27.

Статті у журналах:	
Online	Автор, А. (рік, місяць число публікації). Назва статті. <i>Назва Журналу, номер випуску, тому</i> (номер заявки), сторінки статті. Режим доступу: Кривенко, В. (2016, Жовтень, 21). Виховання дітей засобами праці. <i>Наука і суспільство</i>, 6, 20-28. Режим доступу: https://znannya.org.ua/index.php/povni-versiji-zhurnalu/2652-nauka-i-suspilstvo-05-06-2017-r Schulman, M. (2019, September 9). Superfans: A love story. <i>The New Yorker</i>. Retrieved from https://www.newyorker.com/magazine/2019/09/16/superfans-a-love-story
Друк	Автор, А. (рік, місяць число публікації). Назва статті. <i>Назва Журналу, номер випуску, тому</i> (номер заявки), сторінки статті. Ткаченко, Л. (2016, Квітень, 18). Особистість як чинник цивілізаційних перетворень. <i>Наука і суспільство</i>, 6, 11-20. Lyons, D. (2009, June 15). Don't 'iTune' us: It's geeks versus writers. Guess who's winning. <i>Newsweek</i>, 153(24), 27.
Статті у газетах:	
Online	Автор, А. А. (рік, місяць, дата публікації). Назва статті. <i>Назва Газети</i>. Режим доступу: Рибаченко, Л. (2021, Жовтень, 15). Ратифікація Стамбульської конвенції. Чому це важливо для чоловіків, які страждають від домашнього насилля? <i>День</i>. Режим доступу: https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ratyfikaciya-stambulskoyi-konvenciyi Carey, B. (2019, March 22). Can we get better at forgetting? <i>The New York Times</i>. https://www.nytimes.com/2019/03/22/health/memory-forgetting-psychology.html
Друк	Автор, А. А. (рік, місяць, дата публікації). Назва статті. <i>Назва Газети</i>, pp. сторінки статті. Гончаренко, С. У. (2004, травень, 18). Фундаментальність професійної освіти-потреба часу. <i>Педагогічна газета</i>, 6-7. Harlan, C. (2013, April 2). North Korea vows to restart shuttered nuclear reactor that can make bomb-grade plutonium. <i>The Washington Post</i>, 1-4.
Книги та розділи з книг:	
Друкована книга	<i>Один автор</i> Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Самойленко, І. М. (2020). Корекція емоційно-поведінкових порушень. Київ: Вища школа. 333 с. Mook, D. (2004). <i>Classic experiments in psychology</i>. Boston: Greenwood. 256 p. <i>Два автори</i> Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Ромовська, З. В. & Черняк, Ю. В. (2006). <i>Сімейне</i>

	законодавство України. Київ: Прецедент, 93 с. <i>Три-сім авторів</i> Автор, А. А., Автор, В. В. & Автор, С. С. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Шульгін, В., Мельник М., & Павленко В. (2014). <i>Корекційна освіта і мистецтво</i>. Харків: Фоліо. 125 с. Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i>. New York, NY: Columbia University Press. 343 p. <i>Вісім і більше авторів</i> Автор, А. А., Автор, В. В., Автор, С. С., Автор, Д. Д. ... & Автор, Е. Е. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Приймак, В. Г., Прийдун, О. С., Довгач, К. Л., Остапенко, Г. Г., Різник, С. О., Поліщук, О. О. ... Бондар, Г. Р. (2004). <i>Корекційна освіта. Вступ до спеціальності</i>. Київ: Освіта. 304 с. Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). <i>A people's history of American empire: A graphic adaptation</i>. New York, NY: Metropolitan Books.
Книга під редакцією Редактори перелічуються за форматом перелічення авторів та відображаються за форматом відображення автора, а в дужках додають (Ed) або (Eds) для наступного прізвища редактора.	Редактор, А. А., & Редактор, В. В. (Eds.). (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Колупаєва, А.А. (Ред.). (2010). <i>Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами</i>. Київ: ТОВ ВПЦ «Літопис –ХХ». 255 с. Williams, J. M. (Ed.). (2006). <i>Applied sport psychology peak performance</i> (5th ed.). Boston: McGraw-Hil
Книга: організація як автор	Назва організації. (рік публікації). <i>Назва</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Організація ветеранів України. (1995). <i>Звитяжниці: Жінки - Герої Радянського Союзу в боях за Україну в роки Великої Вітчизняної війни</i>. Київ: Україна. 45 с. Peace Corps. (2006). <i>A life inspired</i>. Washington, DC: Author. 69 p.
Електронна книга URL має бути адресою веб-сайту головного видавця або постачальника. Якщо електронна книга доступна з каталогу, слід перевірити БО у	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. Режим доступу: або Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. doi:xxxx... або Редактор, А. А., & Редактор, В. В. (Eds.). (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок.

каталогі для визначення видавця або постачальника для доступу до повного тексту. Слід надавати таку URL-адресу, щоб ваші читачі мали змогу знайти книгу.	Режим доступу: _____ або Редактор, А. А., & Редактор, В. В. (Eds.). (рік публікації). <i>Назва книги</i>. Місто видання: Видавництво. К-сть сторінок. doi:xxxx Рібцун, Ю. В. (2014). Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. Київ: «Педагогічна думка». 238 с. Режим доступу: https://cutt.ly/aRY71Wi Bennett, P. (2006). <i>Abnormal and clinical psychology: textbook</i> (2nd ed.). Retrieved from http://www.eb Marlatt, G. A., & Witkiewitz, K. (Eds.). (2009). <i>Addict readings on etiology, prevention, and treatment</i>. http://www.apa.org/pubs/databases/psycbooks/ind
Книга без автора	<i>Назва книги: Підназва</i>. (Рік). (номер видання). Місце видання: Видавництво, к-сть сторінок. <i>Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX – початку XX століття</i>: антологія. (2007). Київ: Грані-Т, 190 с. <i>Twenty-four hours a day</i>. (2010). Miami, FL: BN Publishing. Author, A. A., & Author, B. B. (рік публікації).
Монографія	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). Назва монографії [Монографія]. Місце видання: Видавництво, к-сть сторінок. Колупаєва, А.А., & Таранченко, О.М. (2016). Інклюзивна освіта: від основ до практики [Монографія]. Київ: ТОВ «АТОПОЛ», 152 с. Ganster, D. C., Schaubroeck, J., Sime, W. E., & Mayes, B. T. (1991). The nomological validity of the Type A personality among employed adults [Monograph]. Ne Press, 168 с.
Частина друкованої книги	Автор, А.А. Назва глави/розліду. А. Редактор & В. Редактор (Eds.), <i>Назва книги</i> (сторінки). Місце видання: Видавництво. Іванів, В. В. (2016) Методи управління. В А. Стефанчук (Ред.), <i>Ефективне управління</i> (с. 12-27). Київ: Наукова думка. Ramsey, J. K., & McGrew, W. C. (2005). Object play i nature and captivity. In A. D. Pellegrini & P. K. S of play: <i>Great apes and humans</i> (pp. 89-112). Ne Press.
Частина електронної книги	Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). Назва глави/розліду. А. Редактор & В. Редактор (Eds.), <i>Назва книги</i> (сторінки). Режим доступу (місяць, день, рік): або Автор, А. А., & Автор, В. В. (рік публікації). Назва глави/розліду. А. Редактор & В. Редактор (Eds.), <i>Назва книги</i> (сторінки). doi:xxxx ... Рибалко, Л. М. (2019). Здоров'язбережувальні технології як педагогічна і соціальна проблема. Л. Рибалко (Ред.), <i>Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі</i>. Режим доступу (жовтень, 12, 2020):

	https://cutt.ly/vRY956E Branch, S., Ramsay, S., & Barker, M. (2008). The bullie exploration of upwards bullying. In A. Glendon, Myers (Eds.), <i>Advances in organisational psycho</i> Retrieved from http://www.informit.com.au/human
Багатотомні видання	Автор, А. А. багатотомної праці. (рік публікації). <i>Назва багатотомної праці: Підназва</i> (номер видання). (Діапазон томів). Місце видання: Видавництво. Автор, А. А. багатотомної праці & Редактор, А. А. (Eds.). (рік публікації). <i>Назва багатотомної праці: Підназва</i> (номер видання). (Діапазон томів). Місце видання: Видавництво. Олійник, Б., & Шевчук, С. (Ред.). (2006). <i>Вибрані твори</i> (Т. 1-2). Київ: Українська енциклопедія. Milton, J. (1847). <i>The prose works of John Milton</i> (Vol. 1-2). Philadelphia, PA: John W. Moore.
Багатотомне видання (окремий том)	Автор, А. А. тому. (рік публікації). Назва тому: Підназва. Ініціали Прізвище редактора (Ред.), <i>Назва багатотомної праці: Підназва</i> (номер видання). (Номер тому, сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво. Олійник, Б. (2006). <i>Переклади. Публіцистика</i> . Д. Павличко (Ред.), <i>Вибрані твори</i> (Т. 2, с. 60- 61). Київ: Українська енциклопедія. Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), <i>The Greenwood encyclopedia of love</i> (Vol. 6, pp. 57- 60). Westport, CT: Greenwood.
Словники (друковані)	Назва організації. (Рік публікації). <i>Назва словника</i> (випуск, сторінки). Назва словника. (Рік публікації). <i>Підназва</i> . (випуск, сторінки). Семотюк О.П. (2019). <i>Сучасний словник іноземних слів</i> . (2-ге вид, 688 с.). Лучків В.І. (2020). Методи управління. В <i>Економічна енциклопедія</i> (2-ге вид, С. 156–160). Merriam-Webster. (2003). Litmus test. In <i>Merriam-Webster's collegiate dictionary</i> (11th ed., p. 727).
Словники (електронні)	Назва організації. (Рік публікації). <i>Назва словника</i> (випуск, сторінки). Режим доступу (місяць, день, рік): Назва словника. (Рік публікації). <i>Назва</i> . (сторінки). Режим доступу (місяць, день, рік): Семенюк О.П. (2018). <i>Словник філософських термінів</i> . (688 с.). Режим доступу (березень, 15, 2019): https://news.finance.ua/ua American Psychological Association. (2019). Just-world hypothesis. In <i>APA dictionary of psychology</i> . Retrieved January 18, 2020, from https://dictionary.apa.org/just-world-hypothesis
Веб-ресурси	
Офіційний веб-сайт	Автор, А. А., & Автор, В. В. (Рік публікації). <i>Назва</i> . (сторінки). Режим доступу (місяць, день, рік): Теслюк, О. В. (2017). <i>Підготовка практичних психологів до профілактики наркотичної залежності старшокласників</i> .

		Режим доступу (вересень, 09, 2018): https://foundationdv.com/ua/articles/Profilaktyka-narkozalezhnosti Baral, P., Larsen, M., & Archer, M. (2019). <i>Does money grow on trees? Restoration financing in Southeast Asia</i>. Atlantic Council. https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/does-money-grow-on-trees-restoring-financing-in-southeast-asia/
Веб-сайт: організація автор	як	Назва організації. (Рік видання). <i>Ресурс: Назва ресурсу.</i> Режим доступу (місяць, день, рік): Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України (2018). <i>Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України</i>. Режим доступу (лютий, 22, 2020): https://library.udpu.edu.ua/library_files.pdf Australian Psychological Society. (2010). <i>Bushfire res preparedness and recovery</i>. Retrieved (April, 12, 2013): http://www.psychology.org.au/bushfires/
Інформація Вікіпедії	з	Назва. (Рік, місяць число публікації). <i>Ресурс: Назва ресурсу.</i> Режим доступу (місяць, день, рік): Порушення статевого розвитку (2021, квітень, 21). У <i>Вікіпедія</i>. Режим доступу: https://cutt.ly/aRY4jPD Oil painting. (2019, December 8). In <i>Wikipedia</i>. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Oil_painting&oldid=929802398
Інші ресурси		
Конференція, семінари (опубліковані)		Автор, А. А. (Рік, Місяць число). <i>Назва тез</i>, доповіді. [Тези/матеріали конференції]. Назва конференції, місто, країна. Режим доступу: http://www.xxxx Москалюк, Н. В., & Дериш, Г. А. (2020, жовтень, 30). <i>Формування здоров'язбережувальних компетентностей у школярів</i>. [Тези/матеріали конференції]. Біорізноманіття: теорія, практика, формування здоров'язбережувальної компетентності у школярів та методичні аспекти вивчення у закладах освіти, Полтава, Україна. Режим доступу: http://znp.udpu.edu.ua/article/view/1376 Cacioppo, S. (2019, April 25–28). <i>Evolutionary theory of social connections: Past, present, and future</i> [Conference abstract]. Ninety-ninth annual convention of the Western Psychological Association, Pasadena, CA, United States. https://westernpsych.org/wp-content/uploads/2019/04/WPA-Program-2019-Final-2.pdf
Дисертація друкована		Автор, А. А. (Рік публікації). <i>Назва дисертації</i> (Докторська/кандидатська дисертація, назва університету). Місто, к-сть сторінок. Палічук, Ю. І. (2011). Педагогічні здоров'язбережувальні технології в системі підготовки фахівців економічного профілю (Дис. докт. пед. наук, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка). Тернопіль, 359 с.

	Kabir, J. M. (2016). <i>Factors influencing customer satisfaction at a fast food hamburger chain: The relationship between customer satisfaction and customer loyalty</i> (Publication No. 10169573) [Doctoral dissertation, Wilmington University]. ProQuest Dissertations & Theses Global.
Дисертація онлайн	Автор, А. А. (Рік публікації). <i>Назва дисертації</i> (Докторська/кандидатська дисертація, назва університету). Місто, к-сть сторінок. Режим доступу: http://www.xxxx Навроцька, М. М. (2019). <i>Розвиток професійного іміджу педагога в системі післядипломної педагогічної освіти</i> (Дис. канд. пед. наук, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка). Тернопіль, 250 с. Режим доступу: http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/documents-download/d-58-053-04/Dis_Navrotska.pdf Miranda, C. (2019). <i>Exploring the lived experiences of foster youth who obtained graduate level degrees: Self-efficacy, resilience, and the impact on identity development</i> (Publication No. 27542827) [Doctoral dissertation, Pepperdine University]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/2309521814.html?FMT=AI
Автореферати дисертацій друкований	Автор, А. А. (Рік публікації). <i>Назва дисертації</i> (Автореферат докторської/кандидатської дисертації, назва університету). Місто, к-сть сторінок. Караман, О. Л. (2002). Соціально-педагогічні умови захисту дитинства в діяльності загальноосвітньої школи (Автореферат канд. дисертації, Луганський національний університет). Луганськ, 20 с.
Автореферати дисертацій онлайн	Автор, А. А. (Рік публікації). <i>Назва дисертації</i> (Автореферат докторської/кандидатської дисертації, назва університету). Місто, к-сть сторінок. Режим доступу: http://www.xxxx Караман, О. Л. (2002). Соціально-педагогічні умови захисту дитинства в діяльності загальноосвітньої школи (Автореферат канд. дисертації, Луганський національний університет). Луганськ, 20 с. Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0007754
Законодавчі акти	Назва законодавчого акту (номер..). (рік). Ким виданий. Режим доступу: http://www.xxxx ... Про інноваційну діяльність: Закон України від 5 серпня 2002 р. Верховна Рада України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text National Cancer Institute. (2019). <i>Taking time: Support for people with cancer</i> (NIH Publication No. 18-2059). U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health. Retrieved from https://www.cancer.gov/publications/patient-education/takingtime.pdf

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. APA style. Рекомендації із застосування : Методичний посібник. Автор-упорядник Ю. Шайгородський. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. КиївНіжин : Видавець Лисенко М. М., 2024. 44 с.
2. Важинський С.Е., Щербак Т.І. В Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям. Київ- Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
4. Дубасенюк О.А. Методологія та методи науковопедагогічного дослідження: навч.-методичний посібник. Житомир: Полісся, 2016. 256 с.
5. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 224 с.
6. Ковальчук Лариса Моделювання науково-педагогічних досліджень: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 520 с.
7. Кресвелл Джон В., Кресвелл Дж.Девід. Дизайн дослідження: підходи на основі якісних, кількісних і змішаних методів / перекл. Ігор Кобель, Тарас Кобель. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2022. 284 с.
8. Крушельницька В. О. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Кондор, 2003. 192 с.
9. Методи дослідження. *studies.in.ua* URL: https://studies.in.ua/pedag_seminar/1316-metodi-pedagogchnih-doslidzhen.html (дата звернення: 09.12.2024).
10. Миронова С.П. Особливості наукових досліджень у сфері спеціальної а інклюзивної освіти. *Науковий журнал Хортицької національної академії*, 2024. № 1 (10). С. 120–127. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2024-10-11> (дата звернення: 09.12.2024).
11. Основи наукових досліджень: навчальний посібник /укл. Кравець Н. П. видання 3-є, випр. і доповнене. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 74 с.
12. Пилипчук М. І., Григор'єв А. С., Шостак В. В. Основи наукових досліджень. Київ: Знання, 2007. 270 с.
13. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.01.2025).
14. Про деякі категорії осіб з особливими освітніми потребами : Постанова Каб. Міністрів України від 14.11.2018 р. № 952 : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.12.2024).
15. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII; дата оновлення: 05.09.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.01.2025).

16. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII; дата оновлення: 05.09.2017. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.01.2025).
17. Рібцун Ю. В. Понятійно-термінологічний словник. Логопедія. Логопсихологія : довідкове видання. Київ : ІСПП, 2022. 48 с.
18. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне : Волинські обереги, 2013. 360 с.
19. Сопова Д. Академічна доброчесність у системі професійної підготовки майбутнього педагога. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (серія: педагогічні науки). 2018. Випуск № 3–4 (56–57). С. 52–56.
20. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінол. слов. / уклад.: В. І. Андрієнко, В. І. Бондар, В. М. Синьов та ін. ; за ред. В. І. Бондаря ; Ін-т спец. педагогіки АПН України, Луган. держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.
21. Спеціальна педагогіка і психологія : сучас. термінол. словник / за ред. Л. Прохоренко, В. Засенка. Київ : Генеза, 2024. 272 с.
22. Термінологічний словник з інклюзивної освіти: словник / уклад: О. Касьянова. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 148 с.
23. Хмарський В. Academic integrity в США: кілька спостережень 2015 року. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики» / за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ: Таксон, 2016. С. 53–92.
24. Ярмола Н.А., Коваль-Бардаш Л.В., Компанець Н.М., Квітка Н.О., Лапін А.В. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі / навч.-метод. посіб. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

Навчально-методичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ)
РОБОТИ

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю
016 «Спеціальна освіта», Освітня програма «Логопедія» / уклад. Слозанська
Г. І., Поліщук В. А., Горішна Н. М., Цегельник Т. М.

Підписано до друку 03.11.2023.

Формат 60х 84/16. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний 80 г/м². Друк електрографічний.
Умов.-друк. арк. 8,6
Тираж 100 примірників. Замовлення № 11/15/3-22.

Віддруковано у видавничому центрі «Вектор»
46018 м. Тернопіль, вул. Львівська, 12

тел. (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013 р.

ФО Осадца Ю.В.